

1. Wstęp

Polityka długu jest elementem polityki finansowej m.st. Warszawy. Jej celem jest określenie zasad pozyskiwania środków zwrotnych na realizację projektów inwestycyjnych przy minimalizacji związanych z tym kosztów i ryzyk. Zabezpiecza Miasto przed pojawiającym się w procesie zaciągania, obsługi i spłacania zadłużenia ryzykiem niewypłacalności lub utraty płynności.¹

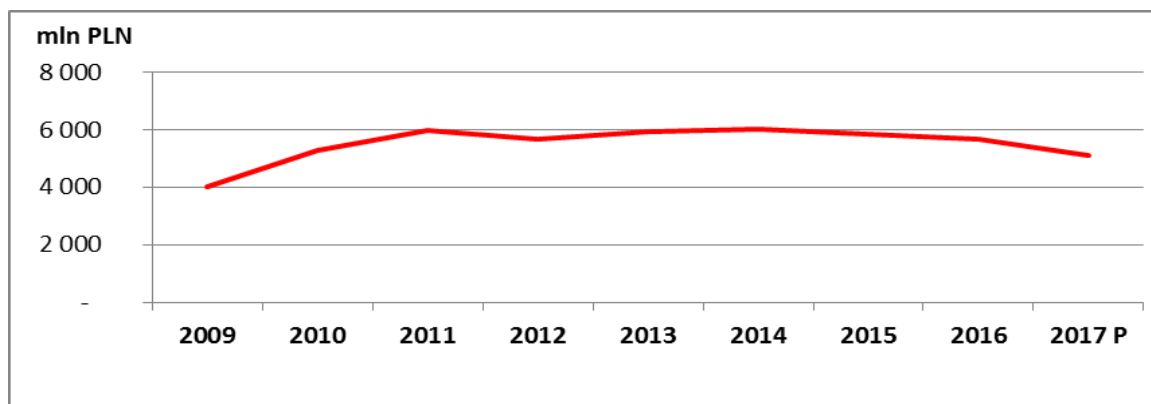
Formalno-prawnym ograniczeniem polityki długu jest indywidualny wskaźnik obsługi długu, wynikający z art. 243 ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077). Opiera się na nadwyżce bieżącej budżetu. Jego konstrukcja zakłada, że w danym roku budżetowym relacja wydatków związanych z obsługą zadłużenia (kapitał i odsetki) i udzielonymi poręczeniami i gwarancjami do dochodów, nie może być wyższa od relacji pomiędzy różnicą dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku i wydatkami bieżącymi do dochodów, obliczanej dla trzech lat poprzedzających dany rok budżetowy, jako średnia arytmetyczna z tych lat. Wskaźnik ten jest bardzo wrażliwy na wahania cykli koniunkturalnych i poziomu nadwyżki bieżącej.

Rozporządzenie ministra finansów w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych i związana z nim praktyka nadzorcza Regionalnej Izby Obrachunkowej powodują, że pojawia się potrzeba uwzględniania w polityce długu m.st. Warszawy ryzyk związanych z określonym w tym rozporządzeniu tzw. długiem niestandardowym (umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym, które mają wpływ na poziom długu publicznego; umowy sprzedaży, w których cena jest płatna w ratach; umowy leasingu finansowego; umowy nienazwane o terminie zapłaty dłuższym niż rok, które wywołują skutki ekonomiczne podobne do umowy pożyczki lub kredytu; itp.). Ma to służyć zwiększeniu bezpieczeństwa finansowego i przejrzystości finansowej Miasta oraz lepszemu przepływowi informacji dotyczącej całości jego zobowiązań. Dotychczas Miasto nie zaciągało tego rodzaju zobowiązań.

2. Stan długu Miasta oraz realizacja celów polityki długu wyznaczonych na 2017 rok

Od 2015 roku nie były zaciągane nowe zobowiązania dłużne przy jednoczesnej spłacie części zadłużenia. W efekcie, od 2015 roku poziom długu m.st. Warszawy systematycznie maleje. Kształtowanie się długu Miasta w poprzednich latach przedstawia zamieszczony poniżej wykres:

WYK. 1 POZIOM ZADŁUŻENIA MIASTA W LATACH 2009-2017 [w mln zł]

¹ Na potrzeby formułowanej polityki zadłużenia wykorzystywane są informacje publikowane przez Ministerstwo Finansów dotyczące polityki długu Skarbu Państwa oraz oficjalne dane i prognozy dotyczące sytuacji gospodarczej i rynku kapitałowego - programów unijnych, stóp procentowych, ryzyk kursowych. Podstawę teoretyczną przygotowywanej polityki długu stanowią tematyczne publikacje naukowe zarówno krajowe jak i zagraniczne.

Dług m.st. Warszawy na koniec września 2017 r. wyniósł 5.564 mln zł i stanowił 37,1% planowanych dochodów ogółem. Zobowiązania zaciągnięte na projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej wyniosły 3.226 mln zł (58% wartości zobowiązań ogółem).

Realizowane cele polityki długu wg stanu na 30.09.2017

Przyjęte cele polityki długu stanowią wynik zaleceń instytucji międzynarodowych jak i podejścia zapewniającego minimalizację kosztu i ryzyka związanego z zaciągniętym długiem. Uzyskane w ten sposób założenie strategiczne gwarantuje bieżącą i długoterminową równowagę finansową i fiskalną. Wyznacznikami takiego ujęcia polityki długu są cele polegające na:

- Oprocentowaniu zobowiązań w min. 50% opartych na stawkach stałych gwarantujących stabilność kosztów obsługi.
- Minimalizacji zadłużenia walutowego ograniczającej ryzyko walutowe.
- Finansowaniu opartym na mix financing pozwalającym na uzyskanie zmniejszenia ryzyka refinansowania i pozwalającym na obniżkę kosztów finansowania.
- Utrzymywaniu poziomu zadłużenia poniżej progu 55% rocznych dochodów budżetowych gwarantującym równowagę finansową w sytuacji spadku dochodów, np. z powodu recesji.

Tabela 1 przedstawia cele polityki długu Miasta planowane na koniec 2017 roku oraz jej realizację po III kw. 2017 r.

TAB. 1 CELE POLITYKI DŁUGU WG STANU NA 2017 R. I POZIOM ICH REALIZACJI

Wyszczególnienie		Cele do realizacji na 2017 rok	Realizacja na 30.09.2017 r.
Oprocentowanie:		oprocentowanie stałe; co najmniej 50%	72%
Zadłużenie w walucie:		ograniczone i stosowane tylko w sytuacjach uzasadnionych	0%
Zadłużenie z tytułu:	obligacji	uzyskanie optymalnej struktury zadłużenia w ramach mix financing	40%
	kredytów i pożyczek		60%
Relacja stanu zadłużenia/dochodów ogółem		Poniżej 55%	37%

Na koniec 2017 roku planowany poziom zadłużenia bezpośredniego Miasta wyniesie 5.126 mln zł, co stanowić będzie ok. 34% dochodów ogółem.

Szczegółową strukturę zobowiązań dłużnych według instrumentów przedstawia tabela 2.

TAB. 2 STRUKTURA ZADŁUŻENIA MIASTA NA 30.09.2017 R. [w mln zł]

Wyszczególnienie	Prognozowane zadłużenie na koniec 2017 r.	Stan na 30.09.2017r.	Udział % w długu (stan na 30.09.2017r.)
Zadłużenie ogółem	5 126,30	5 564,01	100
Kredyty i pożyczki	3 226,89	3 364,60	60,5
Obligacje	1 899, 41	2 199,41	39,5

Wg stanu na 30 września 2017 r. koszty odsetkowe za okres 9 miesięcy wyniosły 132,3 mln zł, z tego 54,2 mln zł to koszty związane z obsługą kredytów a 78,1 mln zł kosztowała obsługa obligacji. Płatności z tytułu poręczeń i gwarancji za okres 9 miesięcy wyniosły 0,6 mln zł. Spłata kapitału na koniec III kwartału 2017 r. wyniosła 104,5 mln zł.

3. Wsparcie możliwości inwestycyjnych Miasta środkami zwrotnymi

Rozkład inwestycji w czasie z jednej strony, oraz konieczność przestrzegania ograniczeń związanych z limitem określonym przez wskaźnik z art. 243 ustawy o finansach publicznych z drugiej strony, determinują wielkość zadłużenia i wielkości jego spłaty w poszczególnych latach. W Warszawie zaciąganie nowych zobowiązań finansowych przewidziane jest na lata 2019-2022 i jest powiązane z przewidywanym harmonogramem realizacji inwestycji. W latach 2019-2022 pozyskiwane będą środki zwrotne na realizację inwestycji głównie współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, w tym na kolejny etap II linii metra.

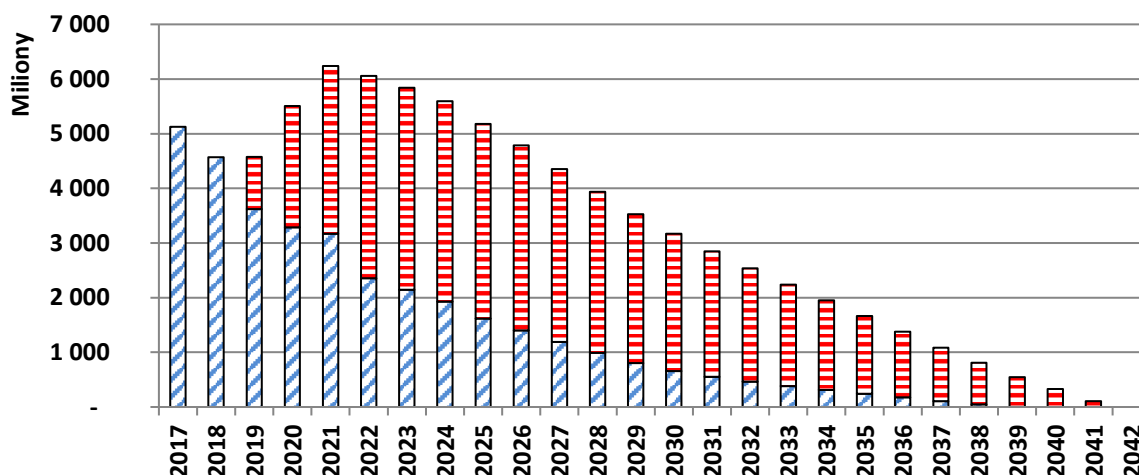
Prognozowane w Wieloletniej Prognozie Finansowej inwestycje zostaną wsparte środkami zwrotnymi w wysokości 3,7 mld zł. Środki z budżetu Unii Europejskiej wspierać będą inwestycje kwotą 3,73 mld zł. Środki własne Miasta przeznaczone na inwestycje wynoszą 8,765 mld zł. Łącznie planowane inwestycje w latach 2018-2023 wyniosą 16,195 mld zł.

Polska w najbliższych latach będzie beneficjentem środków z UE. Projekty z perspektywy budżetowej Unii Europejskiej 2014-2020 rozliczane będą do końca 2023 r. Kolejne lata przypadające po tym okresie będą obciążone niepewnością, odnośnie ilości środków w ramach bezzwrotnej pomocy finansowej, kierowanej do sektora samorządowego. M.st. Warszawa aktywnie wykorzystuje środki unijne, lecz równocześnie przygotowuje się na potencjalną zmianę rozłożenia źródeł finansowania inwestycji.

4. Perspektywa spłaty zadłużenia

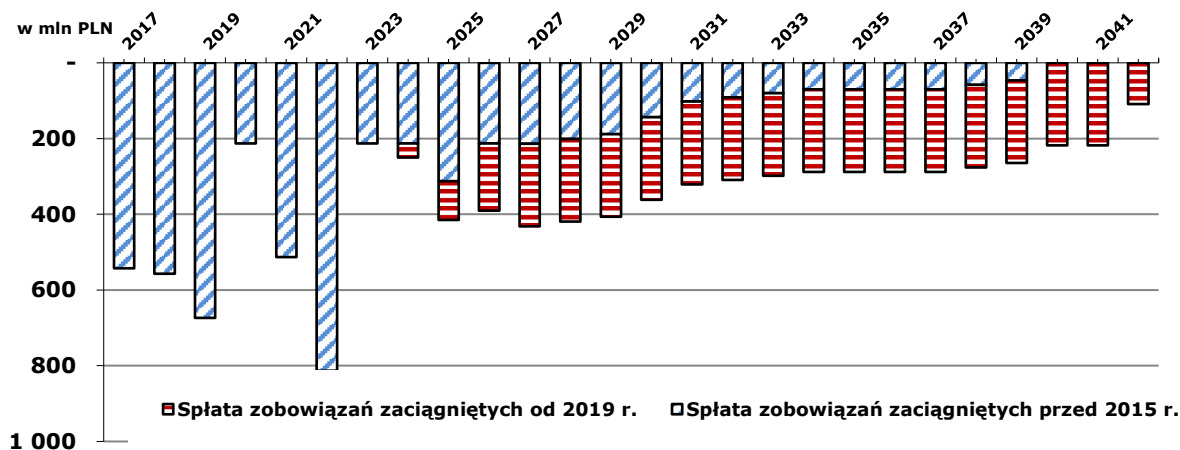
Realizowane spłaty zadłużenia wraz z prognozowanym do zaciągnięcia nowym finansowaniem zwrotnym wpłyną na poziom zadłużenia przedstawiony na wykresie 2.

WYK. 2 ZADŁUŻENIE MIASTA [w mln zł]

Zasadnicza spłata zadłużenia zaciąganego w perspektywie finansowej 2007-2013 jest realizowana w latach 2017-2022. Od roku 2023 spłacane będzie już głównie zadłużenie, które zostanie zaciągnięte od roku 2019. Rozkład w czasie spłat zadłużenia istniejącego oraz planowanego do zaciągnięcia od roku 2019 (brak nowego długu w latach 2015-2018) przedstawia wykres 3.

WYK. 3 SPŁATA ZADŁUŻENIA MIASTA [w mln zł]

Charakterystyka planowanego zadłużenia sprzyjać będzie rozkładowi rocznych spłat zobowiązań zwrotnych Miasta. Spłata zadłużenia będzie najwyższa w roku 2022 – 813 mln zł. W tym roku przypada do wykupu 600 mln zł długu z tytułu wyemitowanych obligacji. Poza spłatą zadłużenia istotne znaczenie posiada rozkład kosztów odsetkowych w poszczególnych latach. W całym prezentowanym okresie tj. w latach 2018 – 2041 – nie przekracza ona 3% wydatków budżetowych (średnio jest to 1,3%). Rozłożenie obciążeń na poszczególne lata prognozy sprzyja stabilności finansowej Miasta w ramach realizowanego harmonijnego rozwoju i zabezpiecza je przed ryzykiem utraty płynności.

5. Cele polityki długu w latach 2018-2022

Zwiększanie potencjału rozwojowego poprzez inwestycje stanowi główny priorytet polityki zadłużeniowej. Stanowi też klasyczny instrument dźwigni finansowej wykorzystywany przez samorządy. **Planowane na poziomie ponad 16,195 mld zł wydatki inwestycyjne w latach 2018-2023, będą sfinansowane wkładem własnym w wysokości 8,765 mld zł, wkładem unijnym w wysokości 3,73 mld zł oraz środkami zwrotnymi w wysokości 3,7 mld zł.** Ten montaż finansowy wymaga prowadzenia polityki zadłużenia będącej wynikiem:

- w szerszym znaczeniu, polityki finansowej Miasta i związanej z tą częścią wydatków inwestycyjnych, która ma być finansowana poprzez zaciąganie długu, w konsekwencji wpływa ona na poziom długu ustalony w WPF;
- w węższym znaczeniu związanej z finansowaniem potrzeb pożyczkowych. W konsekwencji wpływa ona na strukturę długu zależnej od rynku, rodzaju instrumentów dłużnych i terminów zaciągania i spłaty zobowiązań.

Biorąc pod uwagę regulacje ustawowe związane z limitami kosztów zadłużenia, zaleceniami w zakresie zarządzania długiem podmiotów publicznych, a przede wszystkim sytuację finansową Miasta, zostały sformułowane cele Polityki długu. Podejmując działania związane z finansowaniem zapewnimy realizację poniższych celów:

- **poziom długu nie przekroczył 50% dochodów ogółem w WPF,**
- **zadłużenie w walucie obcej było ograniczone i stosowane tylko w sytuacjach uzasadnionych,**
- **zaciąganie zadłużenia w walucie obcej dokonywane było tylko w euro,**

- **co najmniej 50% zadłużenia oparte na stałej stopie procentowej,**
- **portfel długu był zróżnicowany, tzn. zawierający obligacje i kredyty,**
- **poziom rezerw na poszczególne ryzyka był określany przez:**
 - **stałą analizę czynników ryzyka,**
 - **stress testy dla poszczególnych ryzyk.**

Realizacja zakładanych celów zostanie osiągnięta poprzez wprowadzenie następujących ograniczeń i zasad, którymi będzie kierowało się Miasto przy podejmowaniu zobowiązań dłużnych:

- **minimalizowania kosztów obsługi długu (płatności rat kapitałowych i odsetek) w długim okresie** - poprzez optymalny dobór instrumentów zarządzania długiem, jego struktury i terminów emisji,
- **ograniczania ryzyka stopy procentowej poprzez dążenie do średnioterminowego utrzymania minimum 50% udziału w zadłużeniu finansowania o stałym oprocentowaniu** lub pozwalającego na średnioterminowe zabezpieczenie wysokości oprocentowania (kredyty z międzynarodowych instytucji finansowych),
- **ograniczania ryzyka refinansowania poprzez zapewnienie odpowiednich parametrów długu pod względem średniej zapadalności oraz równomiernego rozłożenia wykupów w kolejnych latach,**
- **ograniczania ryzyka utraty płynności budżetu** (zdolności do regulowania bieżących zobowiązań oraz terminowej realizacji wydatków budżetowych) poprzez bieżące zarządzanie i kontrolę strumieni wydatków, ustalanie odpowiedniego, optymalnego stanu płynnych rezerw na najbliższe okresy planistyczne oraz zagwarantowanie stałego dostępu do standardowych instrumentów pozyskiwania w razie potrzeby dodatkowej płynności,
- **ograniczenia ryzyka operacyjnego** poprzez stosowanie procedur, nadzór i monitoring,
- **ograniczenia ryzyka prawnego** poprzez utrzymanie odpowiedniej rezerwy wskaźnikowej oraz doboru instrumentów dłużnych.

W długookresowych projekcjach, uwzględniając zewnętrzne uwarunkowania związane między innymi z wahaniami koniunktury, Wieloletnia Prognoza Finansowa zapewnia utrzymywanie poziomu zadłużenia poniżej 50% w relacji do dochodów budżetowych. W okresie najwyższego zadłużenia (lata 2020-2021) wskaźnik ten nie przekroczy 40%. Założenie wewnętrznego limitu 50% długu do dochodów, tworzy wystarczający margines dla absorpcji ewentualnych zmian zewnętrznych wywołanych wzrostem oprocentowania, czy spadkiem PKB i dochodów podatkowych. Koresponduje też z obecną strategią Skarbu Państwa w zakresie długu publicznego wyrażoną w Strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2018-2021, która zakłada jego spadek znacząco poniżej konstytucyjnego progu 60% PKB (48,9% w 2021 roku).

Koszty obsługi zobowiązań części opartej o zmienną stopę procentową będą ulegały zmianom w zależności od stóp rynku pieniężnego i kapitałowego. Obecnie stopy procentowe są na bardzo niskim poziomie, co zwiększa bezpieczeństwo limitowe Miasta. Oceny analityków sektora bankowego wskazują na możliwość podwyżki stóp procentowych w perspektywie najbliższego roku. Przyjęte w polityce długu ograniczenie zadłużenia opartego na stałej stopie procentowej zmniejszają zatem potencjalne negatywne oddziaływanie takiego scenariusza, a tym samym na przestrzeganie przez Miasto ustawowego ograniczenia limitowego.

W prognozie WPF przyjęto założenie finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu zgodnie z dotychczasową zasadą, korzystając z dwóch zasadniczych źródeł finansowania:

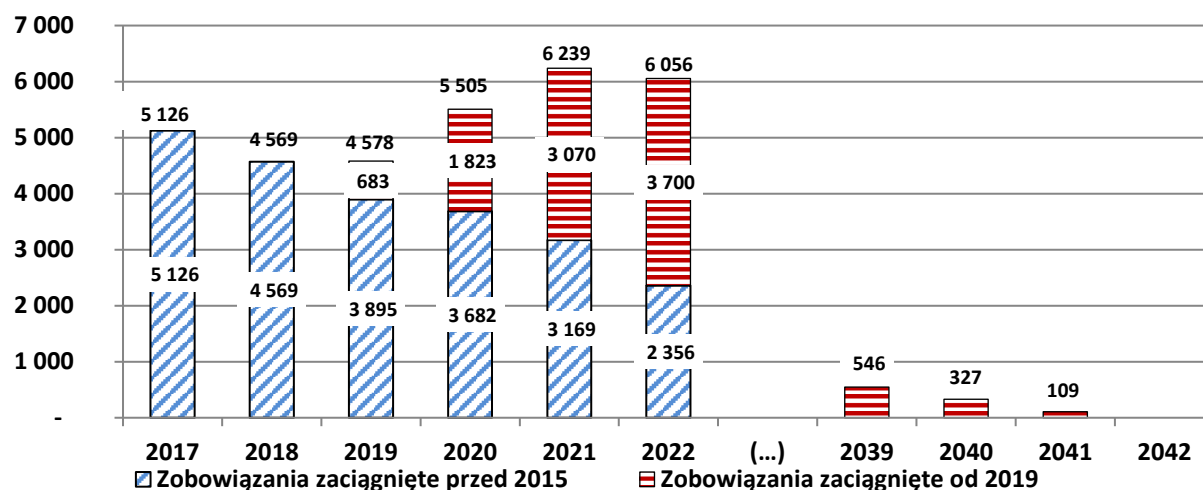
- na rynku zagranicznym w formie kredytu w międzynarodowych instytucjach finansowych (takich jak Europejski Bank Inwestycyjny) lub alternatywnie poprzez emisje obligacji,

- na rynku krajowym w postaci obligacji (lub kredytów bankowych).

W ten sposób realizowana jest polityka mix financing oraz zmniejszania do niezbędnego minimum ryzyk zmian wywołanych kursem walutowym.

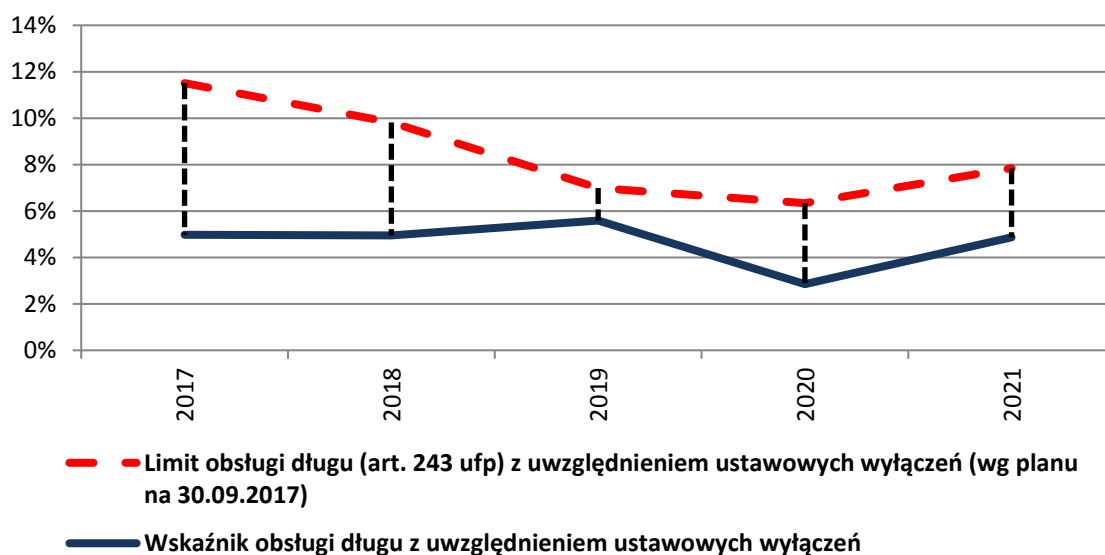
Zapewnienie równomiernego rozkładu długu i spłat rat kapitałowych kredytów na inwestycje refinansowane z budżetu Unii Europejskiej umożliwia dostosowanie okresu spłaty do okresu eksploatacji oraz przesunięcie spłat kapitału (zgodnie z konstrukcją obligacji) na okresy o niższym poziomie obsługi zadłużenia. Gwarantuje tym samym harmonijny rozkład poziomu kosztów obsługi długu i ryzyk z nim związanych.

WYK. 4 PROGNOZA STANU ZADŁUŻENIA MIASTA DO ROKU 2045 [w mln zł]

Poniższy wykres obrazuje udział płatności rat kapitałowych i odsetek do dochodów Miasta w relacji do limitu wyznaczanego ustawowo (art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych). Wielkości uwzględniają prognozowane wyłączenia ze wskaźnika obsługi zadłużenia. W latach 2018-2021 przestrzeń pomiędzy limitem a wskaźnikiem obsługi długu będzie najniższa w roku 2019 (1,44 pkt proc.), natomiast najwyższa jej wartość przypada na rok 2018 i wynosi 4,91 pkt proc. W roku 2020 i 2021 jest to odpowiednio 3,53 i 2,98 pkt proc.

WYK. 5 PORÓWNANIE WSKAŹNIKA OBSŁUGI DŁUGU I DOPUSZCZALNEGO LIMITU OBSŁUGI DŁUGU MIASTA Z UWZGLĘDNIENIEM USTAWOWYCH WYŁĄCZEŃ

6. Realizacja polityki długu

Struktura zadłużenia Miasta (zapadalności, formuły odsetkowe) docelowo będzie zbliżona do struktury długu Skarbu Państwa. Stosownie do Strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych zaprezentowanej przez Ministra Finansów we wrześniu 2017 r., wskaźniki i wartości zadłużenia Warszawy będą do niej w dużym stopniu zbliżone. Ponieważ w 2018 r. m.st. Warszawa nie zaciąga nowych zobowiązań, naszym zamierzeniem będzie głównie monitorowanie i utrzymywanie wyznaczonych poziomów.

W ramach polityki długu Miasto w perspektywie najbliższych lat będzie dążyć do:

1. utrzymania zobowiązań na stałą stopę, na poziomie przekraczającym 50% zadłużenia,
2. w strukturze instrumentów finansowych mieszanego finansowania (tzw. mix financing), oznaczającego dywersyfikację ryzyka źródeł finansowania i terminów spłat,
3. zaciągania zobowiązań w walucie polskiej,
4. zamiany zobowiązań i zmiany w ich strukturze dla zmniejszenia kosztów i ryzyk,
5. utrzymania poziomu rezerw finansowych, zabezpieczających nadzwyczajne wydatki dotyczące długu.

Ryzyka uwzględnione w polityce długu

Ostatnie zmiany stóp banku centralnego miały miejsce w 2015 roku, od tego czasu pozostają one na niezmiennym poziomie, który jest najniższym w historii. Istnieje ograniczone ryzyko wzrostu stawek rynkowych w 2018 roku, co sygnalizują materiały analityczne banków komercyjnych. Zobowiązania Miasta oparte o zmienną stopę procentową pozostaną w kolejnych dwóch latach ograniczane poniżej poziomu 50%. Udział ten na koniec III kwartału 2017 r. wynosił 28,2%. Ryzyko stopy procentowej odnosi się, zatem do ok. 30% zadłużenia, które zaciągnięte zostało na stopę zmienną.² Ryzyko walutowe w przypadku zadłużenia Miasta zostało praktycznie wyeliminowane. Udział zadłużenia w walutach wynosi zaledwie 0,1%.

Drugim istotnym ryzykiem związanym z długiem jest ryzyko refinansowania. Jego ograniczenie zostanie zapewnione poprzez wydłużanie średniej zapadalności długu. Na koniec września 2017 r. wartość ta wyniosła 6,4 lat, z czego średnia zapadalność długu zagranicznego 8,8 lat, natomiast średnia zapadalność długu krajowego 2,8 lat.

7. Zobowiązania podmiotów zależnych m.st. Warszawy

Stosowanie przez m.st. Warszawę w praktyce zasad otwartości, przejrzystości i kompletności upublicznianych informacji finansowych wymaga przedstawiania także sytuacji zadłużeniowej w spółkach miejskich.

Zadłużenie podmiotów zależnych³ nie jest zobowiązaniem Miasta i jedynie pośrednio, w szczególnych sytuacjach, może mieć wpływ na jego sytuację finansową. Kompleksowa analiza zadłużenia Warszawy oprócz długu bezpośredniego, dotyczącego zobowiązań spłacanych wprost z budżetu Miasta, obejmuje zadłużenie jednostek i podmiotów zależnych oraz powiązanych. Obejmuje to także tzw. „dług niestandardowy” o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Finansów z 28 grudnia 2011 roku w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, tzn. zobowiązania finansowe (np. w formule sprzedaży zwrotnej albo leasingu zwrotnego), których nie obowiązują ograniczenia związane z art. 243 ustawy o finansach publicznych.

² Ewentualny wzrost stopy rynkowej WIBOR o jeden punkt procentowy spowoduje wzrost kosztów obsługi tej części długu w 2018 roku o 14,3 mln zł.

³ Podmioty zależne to wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną (prawnie wyodrębnione), które są utworzone lub prowadzone przez m.st. Warszawa tj. m.in. kapitałowe spółki prawa handlowego utworzone przez Miasto oraz samorządowe instytucje kultury, SPZOZy.

Realizacja inwestycji samorządowych ma charakter kompleksowy, tj. przez Miasto i przez inwestycje prowadzone za pośrednictwem spółek komunalnych, które zaciągają zobowiązania na własny rachunek. Banki na zabezpieczenie kredytów udzielanych spółkom komunalnym najczęściej wymagają różnych form zabezpieczenia ze strony samorządu. Jednak zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, kredyt poręczony przez JST jest zobowiązaniem wykazywanym we wskaźniku obsługi długu. Alternatywę dla takiego rozwiązania stanowiło zobowiązanie JST do podwyższania kapitału zakładowego spółki. W ten sposób zwiększony potencjał inwestycyjny nie wymagał bezpośredniego zaangażowania długu samorządu.

Dług podmiotów zależnych m.st. Warszawy

Zadłużenie podmiotów zależnych, nie jest uwzględniane we wskaźnikach zadłużenia Miasta i w WPF, jednak jest analizowane i brane pod uwagę przez agencje ratingowe i podmioty finansujące przy ocenie zdolności kredytowej Miasta. W trosce o jak najwyższą ocenę zdolności kredytowej, równowagę finansową oraz bieżące informacje na temat zachodzących zmian, Biuro Długu i Restrukturyzacji Wierzytelności Urzędu m.st. Warszawy monitoruje te zjawiska i tendencje.

Podmiotami których zadłużenie poddane jest kontroli w pierwszej kolejności, są te o największej skali funkcjonowania i znaczeniu, których suma bilansowa przekracza 150 mln zł oraz podmioty prowadzące działalność leczniczą. Są wśród nich podmioty:

- których większość realizowanych przychodów pochodzi wprost z budżetu Miasta (jednocześnie Miasto realizuje wpływy z części ich działalności) - Tramwaje Warszawskie Sp. z o.o., Miejskie Zakłady Autobusowe Sp. z o.o., Metro Warszawskie Sp. z o.o., Szybka Kolej Miejska Sp. z o.o., Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Miasta Sp. z o.o. ,
- które finansują działalność z własnych wpływów - Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A., szpitale miejskie, TBS-y.

Podmioty których większość realizowanych przychodów pochodzi wprost z budżetu Miasta wykazywały na koniec 2016 roku zadłużenie 1 163 mln zł przy przychodach ze sprzedaży i zrównanych z nimi (czyli w większości transferach z budżetu Miasta) na poziomie 2 265 mln zł rocznie.

Wraz ze zdefiniowanym długiem publicznym (bezpośrednim) Miasta w skonsolidowanym bilansie m.st. Warszawy na koniec 2016 r. wykazywane są długoterminowe i krótkoterminowe zobowiązania finansowe wszystkich podmiotów zależnych. Wyniosły one 7.900 mln zł , w tym zobowiązania długoterminowe 6.998 mln zł a krótkoterminowe 902 mln zł. Składa się na to zadłużenie bezpośrednie Miasta wynoszące 5.677 mln zł. i zobowiązania finansowe długo i krótkoterminowe podmiotów zależnych na kwotę 2.223 mln zł.

8. Kontrola realizacji polityki długu

Na bieżąco jest monitorowana realizacja określonych w polityce długu parametrów długu. W cyklach kwartalnych przygotowywane są raporty dotyczące długu bezpośredniego oraz podmiotów zależnych, a w cyklach półrocznych dokonywany jest przegląd zidentyfikowanych ryzyk związanych z zadłużeniem.

W Warszawie, aby kontrolować wszelkie formy zadłużenia i utrzymania długofalowej praktyki zrównoważonego budżetu, wprowadzone zostały odpowiednie reguły pozwalające na monitorowanie oraz limitowanie zawierania umów generujących tego typu zobowiązania. W celu ograniczenia ryzyka dotyczącego wzrostu zadłużenia i pogorszenia wskaźnika zadłużeniowego związanego z poszerzeniem kategorii kredytów i pożyczek o nowe tytuły dłużne (zgodnie z obecnie obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 roku w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, Dz.U. 2011 nr 298 poz. 1767) od 2012 roku w formie wytycznych dla

księgowych upoważnionych do kontrasygnaty stosowane są procedury dotyczące zawierania określonych umów wieloletnich. Są to umowy PPP, umowy sprzedaży w ratach, umowy nienazwane o terminie zapłaty dłuższym niż rok oraz umowy leasingu, w których ryzyko i korzyści ponosi korzystający z rzeczy. Przed udzieleniem kontrasygnaty ww. umów konieczna jest akceptacja Biura Długu i Restrukturyzacji Wierzytelności. W przypadku braku akceptacji, taka umowa nie może być kontrasygnowana. Dotychczas w finansach Miasta nie pojawiły się tego rodzaju zobowiązania.

Jasne i przejrzyste zasady zarządzania finansami mają istotne znaczenie dla pozyskiwania zewnętrznego finansowania inwestycji m.st. Warszawy, zwłaszcza w postaci środków zwrotnych. Przejrzystość finansów wzmacnia wiarygodność kredytową Miasta i polepsza oceny ratingowe. Miasto na swoich stronach internetowych publikuje raporty finansowe o charakterze sprawozdawczym, wykonanie budżetu (kwartalne i roczne), WPF i szczegółowe dane o swoim zadłużeniu.

Ważną rolę w kontroli zadłużenia samorządu pełni Regionalna Izba Obrachunkowa (RIO). RIO raz na 4 lata bada kompleksowo gospodarkę finansową samorządu, opiniuje projekty budżetu i WPF oraz sprawozdania z wykonania budżetu. Wydaje opinie w zakresie:

- prawidłowości planowanej kwoty długu,
- możliwości sfinansowania deficytu,
- możliwości spłaty planowanego zadłużenia.

Uzupełnienie przeprowadzanych głównie w zakresie formalno-prawnym kontroli nadzorczych stanowią oceny ratingowe odnoszące się do posiadanego zadłużenia oraz sposobu jego zarządzania. Miasto posiada oceny agencji ratingowych:

- **A2 z perspektywą stabilną** nadaną przez międzynarodową **agencję Moody's**,
- **AAA (pol) z perspektywą stabilną** – nadaną przez międzynarodową **agencję Fitch Ratings**.

Uzyskiwana ocena ratingowa ma bezpośrednie przełożenie na obniżkę kosztów pozyskiwanego finansowania zwrotnego, a w przypadku finansowania w międzynarodowych instytucjach finansowych jest wymogiem formalnym. Wysoka ocena ratingowa dla Warszawy (równa ratingowi kraju) jest potwierdzeniem stabilnej sytuacji zadłużeniowej Miasta. Warszawa zakłada kontynuację współpracy z agencjami ratingowymi przy podejmowaniu działań służących zachowaniu wysokiej oceny kredytowej.